

نگرش های متفاوت مخالفان حکومت پهلوی

۱۴ شهریور ۱۴۰۲ ساعت ۲۰:۰۴

وضعیت مخالفان حکومت پهلوی و واکنش آنها نسبت به حکومت کاملاً متفاوت بود. اما اکثر مخالفان جز گروه‌های ناامیدی بودند که هیچ گونه کنشی علیه حکومت نداشتند و تنها نظاره‌گر بودند. این گروه بعدها به یکی از مهم‌ترین گروه‌های مخالف حکومت تبدیل شد

مخالفان حکومت پهلوی، شامل افراد و دسته‌جات مختلف سیاسی بودند. مخالفان از لحاظ شیوه‌های نگرش و روش مبارزات، تفاوت‌های اساسی با یکدیگر داشتند؛ اما همه آنها یک وجه مشترک داشتند و آن عبارت بود از تغییر از انفعال سیاسی به کنش سیاسی فعال:

«بخش بسیاری از مردم ایران در طول زمان به واسطه ستم‌های اجتماعی که در شرایط مختلف علیه آنها اتفاق افتاد و یا به خاطر تعارضات فرهنگی و اخلاقی با عناصر و عوامل و رویکردهای فرهنگی رژیم پهلوی، از آن سیستم دچار یأس و ناامیدی و نارضایتی شدند و در پی این نارضایتی‌ها، به انتظار تغییر نشستند. اما خود برای تغییر اقدامی نمی‌کردند و در پی اولین فرصت وارد عرصه عملیاتی مخالفت شدند. همچنان که شهادت آیت‌الله مصطفی خمینی فرصتی بود برای مخالفان عادی رژیم پهلوی که حول محور مراسم ختم ایشان گرد هم آیند و به مخالفان فعال و فداکار رژیم پهلوی در مساجد تهران و شهرستان‌ها بپیوندند. اما طبیعی است که در میان همان مخالفانی که در مسجد ارگ تهران گردهم آمده بودند، کمتر کسی به خود جرئت می‌داد صریحاً نام «آیت‌الله العظمی امام خمینی» را به عنوان رهبر بزرگ معتقد به تغییر نظام سیاسی علناً اعلام نماید. ولی هنگامی که این اتفاق صورت گرفت جمعیت حاضر یک صدا فریاد صلوات سنگینی را برآورد. در اینجا جمعیت مخالفان عادی رژیم پهلوی فرصتی را برای ابراز مبارزه یافتند. در سیزدهم شهریور ۱۳۵۷، به هنگامی که بعد از نماز عیدفطر درخواست برگزاری تظاهرات شد به غیر از عناصر فعال و فداکار در تهران کمتر کسی بود که وارد عرصه آشکار مخالفت با رژیم پهلوی نشد.»

منبع: سقوط: مجموعه مقالات نخستین همایش بررسی علل فروپاشی سلطنت پهلوی، تهران، موسسه مطالعات و پژوهش‌های

سیاسی، ۱۳۸۴، صص ۱۴۶-۱۴۷

